

en un format versàtil i llegidor que, alhora, permet l'aprofundiment amb una anotació rica i rigorosament documentada.

El resultat és excel·lent i adequat per a tota mena de lectors: un cop encetades les primeres pàgines del relat, és fàcil entrar en el joc literari que ens proposa i gaudir-ne. L'aventura d'aquest cavaller és ben bé com la descriu Espadaler amb l'ajuda de Vladimir Jankélévitch al prefaci de l'obra: és una història de superació que els immortals no podrien viure mai perquè no poden entendre què és jugar-se la vida per alguna cosa. Dins del risc i del combat, amb espases o sense, hom pot avançar, reconèixer el sentit de la pròpia existència, la direcció que pren la seva identitat i, fins i tot, trobar l'amor. Jaufré ho aconsegueix tot, i és per això que ens agrada tant. És una obra universal que transcendeix el seu marc cultural i que ens apella directament. Si a més llegiu el postfaci i les magnífiques notes que proposa Espadaler, gaudireu d'una experiència lectora d'una riquesa difícil de trobar.

PASTOR I BRIONES, Vicent: *Pierres de Provença (1650): estudi i edició crítica*, Alacant, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2020.

GLÒRIA RIBUGENT

Universitat de Barcelona
gloriaribugent@ub.edu

Pierres de Provença (1650): estudi i edició crítica presenta la versió catalana del *Pierres de Provença*, una novel·la cavallerescosentimental protagonitzada per Pierres de Provença i la gentil Magalona, escrita en francès a mitjan segle XV. L'obra tingué una gran difusió, amb versions en disset llengües diferents i fins a dotze edicions documentades en català. La publicació és el fruit de la tesi doctoral de Pastor i Briones sota la direcció de Marinela Garcia Sempere, *El Pierres de Provença català: estudi i edició crítica de l'imprès de 1650*, llegida el setembre del 2018 a la Universitat d'Alacant.

A la introducció, Pastor i Briones explica que la novel·la ha patit un «desinterès quasi unànime» en els estudis de la literatura catalana (a causa, apunta, que el text català és una traducció del castellà), i, a partir d'aquí, descriu les minses mencions als volums dedicats a la història de la literatura catalana, amb una trentena de referències des de Rubió i Lluch el 1901.

L'estudi tracta primer el text francès i, tot seguit, la traducció catalana. En l'apartat dedicat al text francès, Pastor i Briones dedica uns capítols a un estat de la qüestió sobre els orígens del relat, l'autoria, la datació, la llengua i el context. És en aquest punt que l'autor constata que, si bé s'ha situat la redacció més antiga del text entre 1430 i 1440, encara hi ha molta incertesa al voltant de la font del relat, si va ser gaire anterior al text i si fou inicialment oral. Tampoc no hi ha certesa al voltant de l'autor, atès que recerques recents han descartat la tradicional atribució

al canonge Bernard de Tréviers, del segle XII, encara que s'admet que la història podria provenir d'aquella centúria. El núvol de la incertesa també plana sobre la llengua originària: malgrat que les redaccions conservades són en francès, la hipòtesi que més s'ha apuntat, però no confirmat, és que partien d'un original occità. En aquest primer apartat, també destaquen dos espais dedicats a l'anàlisi narratològica i l'estudi del gènere editorial.

La segona part de l'estudi se centra en la traducció catalana, que l'autor data entre el 1538 i principi del segle XVII. L'autor presenta les diverses edicions que ens han pervingut i fa un estudi lingüístic detallat de la versió impresa per Sebastià Cormellas a Barcelona el 1650, centrat en aquells trets que s'allunyen del que era habitual en un text formal de la llengua del segle XVII.

El *Pierres de Provença* ocupa la darrera part del llibre, i s'allarga noranta-sis pàgines. El text segueix els criteris d'edició d'Els Nostres Clàssics, amb algunes intervencions complementàries com la introducció dels guionets en els diàlegs i monòlegs interiors, i la regularització de la *hac* en les formes del verb *haver*. Pel text, Pastor i Briones fa servir com a base el manuscrit de Barcelona de 1650 i inclou un apartat de variants amb lliçons dels vuit impresos localitzats, inclosa la de Miquel i Planas de 1908, que cita el testimoni perdut del 1616, el més antic. El segon apartat, amb explicacions de caràcter lingüístic i històric, és més aviat escàs, i compta amb setze comentaris que donen la clau de lectura del text o citen altres estudis, si bé és veritat que l'apartat de l'estudi lingüístic ja compta amb un glosari amb una cinquantena de mots definits.

En resum, Pastor i Briones posa al dia amb èxit la versió catalana del *Pierres de Provença*, uns anys després de l'edició crítica de l'edició francesa d'A. M. Babbi (2003), i un segle més tard que l'última edició, el 1908, de Miquel i Planas.

ARNAU DE VILANOVA: *Regiment de sanitat per al rei d'Aragó. Aforismes de la memòria*, edició crítica d'Antònia Carré, Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 2017; «Filologia UB».

FRANCESC TOUS PRIETO

Universitat de Girona
francesc.tous@udg.edu

Al prefaci del llibre, Antònia Carré, que té una dilatada experiència en l'edició filològica de textos literaris i mèdics catalans medievals, formula l'objectiu que ha guiat la seva tasca: «Aquest volum neix [...] de la voluntat d'actualitzar l'edició crítica de la traducció catalana del *Regimen sanitatis ad regem Aragonum* d'Arnau de Vilanova» (p. 16). L'edició que calia actualitzar és la que Miquel Batllori va publicar a Els Nostres Clàssics el 1947, en el segon volum de les *Obres catalanes* d'Arnau de Vilanova, que incloïa els *Escrits mèdics*. De fet, Carré reproduceix